

Temeljna prava djece raseljene u EU-u zbog ruskog agresijskog rata

Hrvatska

Lipanj 2023.

Izvođač: Centar za mirovne studije

Autorica: Sara Kekuš

Izjava o odricanju od odgovornosti

Ovaj je dokument prema ugovoru naručila Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA) kao popratni materijal za projekt „Temeljna prava djece raseljene u EU nakon ruskog agresijskog rata”. Informacije i stavovi sadržani u dokumentu ne odražavaju nužno stavove ili službeni stav FRA-e. Dokument je javno dostupan samo u svrhu transparentnosti i informiranja te ne predstavlja pravni savjet ili pravno mišljenje.

Sadržaj

1.	Djeca izbjegla iz Ukrajine	4
1.1.	Podaci o djeci izbjegloj iz Ukrajine	4
1.2.	Zločini protiv djece izbjegle iz Ukrajine i nestale djece	6
2.	Zaštita djece – zakonodavni i politički okvir te propisane procedure	7
2.1.	Odgovornosti vlasti za zaštitu djece	7
2.1.1.	Pojedinačna djeca, uključujući djecu bez pratnje i razdvojenu djecu	9
2.1.2.	Djeca evakuirana iz ukrajinskih ustanova	9
2.2.	Zaštitne mjere i mjere koje se odnose na rizik od nasilnih zločina nad djecom izbjeglom iz Ukrajine	9
2.2.1.	Zaštitne mjere za zaštitu i obranu djece od zločina.....	11
2.2.2.	Podrška djeci žrtvama zločina.....	11
2.3.	Skrbništvo / pravni aranžmani zastupanja za djecu bez pratnje i razdvojenu djecu izbjeglu iz Ukrajine.....	12
2.3.1.	Djeca stigla bez pratnje.....	12
2.3.2.	Djeca stigla bez roditelja, ali s drugim članovima obitelji, susjedima ili obiteljskim prijateljima.....	13
2.3.3.	Djeca stigla unutar skupine, iz ukrajinskih ustanova ili udomitelja (sa ili bez imenovanog zakonskog skrbnika).....	13
2.3.4.	Djeca stigla unutar skupine, putem privatnih inicijativa, poput nogometnih klubova (sa ili bez imenovanog zakonskog skrbnika)	14
2.4.	Smještaj djece bez pratnje i razdvojene djece izbjegle iz Ukrajine	14
2.5.	Djeca evakuirana iz ukrajinskih ustanova.....	16
2.5.1.	Institucionalni smještaj.....	16
2.5.2.	Alternativna skrb.....	16
2.5.3.	Zaštitne mjere za djecu na institucionalnom smještaju	17
2.5.4.	Pristup lokalnim uslugama i podršci	17
2.6.	Informacije prilagođene djeci i sredstva za osiguranje sudjelovanja djece iz Ukrajine	18
2.6.1.	Informacije prilagođene djeci	18
2.6.2.	Sudjelovanje djece	18
3.	Pristup socijalnim pravima.....	19
3.1.	Pristup zdravstvenoj skrbi	19
3.1.1.	Opseg medicinske skrbi za djecu izbjeglu iz Ukrajine	19
3.1.2.	Izazovi u praksi.....	21
3.1.3.	Mentalno zdravlje i psihosocijalna podrška za djecu izbjeglu iz Ukrajine	22
3.2.	Pristup obrazovanju.....	23

3.2.1. Vrste školovanja.....	23
3.2.2. Potpora integraciji u formalni obrazovni sustav.....	25
3.2.3. Podaci o napuštanju školovanja i osobama koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju	26
3.3. Pristup socijalnoj skrbi – oblici socijalne pomoći koji se odnose na djecu.....	27
4. Dodatne pravne i praktične barijere i izazovi	29
4.1. Opći izazovi	29
4.2. Izazovi za djecu u višestrukom riziku / nepovoljnijem položaju.....	29
5. Javne politike na snazi	30
5.1. Namjenski akcijski plan i/ili integrirane mjere	30
5.2. Europsko jamstvo za djecu	31
5.3. Proračun	32
Prilog 1. – Istraživanje i podaci.....	33
Prilog 2. – Obećavajuće prakse	34

1. Djeca izbjegla iz Ukrajine

1.1. Podaci o djeci izbjegloj iz Ukrajine

Tablica 1. Djeca izbjegla iz Ukrajine

Kategorija djeteta	Registracijski sustav Da/Ne	Broj djece (na dan 30. travnja 2023., osim ako je drukčije određeno)
Ukupan broj djece		Nije dostupno
Stiglo u pratnji majke, oca ili drugog zakonskog skrbnika		Nije dostupno
Stiglo bez roditelja, ali s drugim članovima obitelji, susjedima ili obiteljskim prijateljima		528 (410 dječaka i 118 djevojčica)
Stiglo bez pratnje		3 dječaka
Stiglo unutar skupine djece, kao organizirana evakuacija iz ukrajinskih ustanova ili udomitelja (sa ili bez imenovanog zakonskog zastupnika)		10 djece bez pratnje (5 dječaka i 5 djevojčica; dvije djevojčice su za vrijeme boravka u RH posvojene odlukom nadležnog tijela u Ukrajini)
Stiglo unutar skupine djece, putem privatnih inicijativa, poput nogometnih klubova (sa ili bez imenovanog zakonskog skrbnika)		Nije dostupno

Izvor: Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, e-pošta zaprimljena 4.7.2023.

U **Hrvatskoj**, Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti¹ dijete bez pratnje definira se kao državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva mlađa od 18 godina koja je na teritorij Republike Hrvatske došla bez pratnje odrasle osobe koja je odgovorna za njega,

¹ RH, Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN [70/15](#); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN [33/23](#)

u skladu sa zakonom ili običajima, kao i dijete koje je ostalo bez pratnje nakon ulaska u Republiku Hrvatsku.²

Prema informacijama Ministarstva unutarnjih poslova, većina djece bez pratnje iz Ukrajine dolaze u pratnji članova obitelji ili osoba koje vode brigu o njima temeljem suglasnosti roditelja (npr. sportski treneri), te se te osobe u pravilu imenuju kao skrbnici. Ministarstva unutarnjih poslova putem policijske uprave odnosno policijske postaje odlučuje o statusu privremene zaštite za sve raseljene osobe iz Ukrajine. Svoj djeci bez pratnje iz Ukrajine, kao osobito ranjivoj kategoriji, žurno se imenuje skrbnik i žurno im se odobrava privremena zaštita budući da je u interesu djece da im se što prije regulira status privremene zaštite kako bi im se osigurao pristup svim pravima koja proizlaze iz statusa privremene zaštite (obrazovanje, zdravstvena zaštita i dr.)³.

Djeca bez pratnje su pod punim nadzorom Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (MROSP). Ministarstvo je evidentiralo 528 djece koja su u Republiku Hrvatsku stigla bez pratnje roditelja ili zakonskog zastupnika, a kojoj su slijedom navedenog Područni uredi Hrvatskog zavoda za socijalni rad imenovali posebnog skrbnika. Tijekom izvještajnog razdoblja broj prestanaka skrbništva iznosi 381, od čega je skrbništvo prestalo za 332 djece muškog spola te 39 djece ženskog spola zbog doseganja punoljetnosti ili napuštanja RH.

Do 25. lipnja 2023. u Hotelu Zagreb u Splitu bili su smješteni članovi Nogometne akademije „Šahtar“, od čega 79 dječaka, 4 djevojčice, 19 žena i 16 muškaraca, no odlučili su se vratiti u Ukrajinu te su otputovali u dvije grupe. Prema trenutno dostupnim podacima, na smještaju u Hotelu Zagreb se nalazi još 4 dječaka, 1 djevojčica i 5 žena iz skupine nogometnog kluba „Chernihiv“ i 8 dječaka, 5 djevojčica, 8 žena i 6 muškaraca iz skupine jedriličara.

Na dan 3.6.2023. u Srednjoškolskom đlačkom domu Zadar smještena su 24 ukrajinska državljana od kojih je 15 djece. Na području Svete Nedelje, u organizaciji udruge „Nešto više“, na smještaju je 8 djece (5 djevojčica i 3 dječaka) bez odgovarajuće roditeljske skrbi koji su evakuirani iz ukrajinske ustanove, u dobi od 7 do 16 godina (došlo je 10 djece, dvije djevojčice su posvojene odlukom nadležnog tijela u Ukrajini)⁴.

² RH, Ministarstvo unutarnjih poslova, e-pošta zaprimljena 28.6.2023.

³ RH, Ministarstvo unutarnjih poslova, e-pošta zaprimljena 28.6.2023.

⁴ RH, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, e-pošta zaprimljena 4.7.2023.

1.2. Zločini protiv djece izbjegle iz Ukrajine i nestale djece

Tablica 2. – Ozbiljni zločini protiv djece izbjegle iz Ukrajine i nestale djece

Problem/rizik	Broj slučajeva i) prijavljenih i ii) istraženih
Nasilje, uključujući nasilje u obitelji	Nije dostupno
Seksualno zlostavljanje	Nije dostupno
Trgovina radi iskorištavanja	Nije dostupno
Djeca prijavljena kao nestala	Nije dostupno
Ostali zločini protiv djece izbjegle iz Ukrajine	Nije dostupno

Izvor: Ministarstvo unutarnjih poslova, e-pošta zaprimljena 28.6.2023.

Ministarstvo unutarnjih poslova navelo je da ne raspolaže traženim podacima o broju slučajeva zločina nad djecom izbjeglom iz Ukrajine ili broju nestale djece⁵.

⁵ RH, Ministarstvo unutarnjih poslova, e-pošta zaprimljena 28.6.2023.

2. Zaštita djece – zakonodavni i politički okvir te propisane procedure

2.1. Odgovornosti vlasti za zaštitu djece

U *Hrvatskoj*, člankom 10. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti propisuje se načelo najboljeg interesa djeteta. Najbolji interes djeteta procjenjuje se uzimajući u obzir: dobrobit i društveni razvoj djeteta te njegovo podrijetlo; zaštitu i sigurnost djeteta, osobito ako postoji mogućnost da je žrtva trgovanja ljudima; mišljenje djeteta ovisno o njegovoj dobi i zrelosti; mogućnost spajanja s obitelji i slično⁶.

Nadležna tijela u postupanju prema djeci bez pratnje su Ministarstvo unutarnjih poslova, ustanove socijalne skrbi i drugi pružatelji socijalnih usluga, zdravstvene ustanove primarne i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, obrazovne ustanove, uredi državne uprave, gradski ured za opću upravu, međunarodne organizacije koje se bave zaštitom prava djece, izbjeglica i migranata, organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom prava djece, izbjeglica i migranata, te ostali koji mogu biti izravno uključeni u rad s djecom bez pratnje. Policijske uprave i policijske postaje, kada utvrde da se radi o djetetu bez pratnje, poduzimaju radnje vezano za osiguranje postupka identifikacije. Uspostavlja se komunikacija, potom slijedi upoznavanje i informiranje djeteta o zemlji dolaska, njegovim zajamčenim pravima, imenovanju posebnog skrbnika, postupcima koji slijede nakon identifikacije, prikupljanje osobnih podataka i drugih informacija o djetetu bez pratnje, procjena potreba djeteta bez pratnje te postupanje u slučaju izražavanja namjere tijekom postupka identifikacije⁷.

Područni uredi Hrvatskog zavoda za socijalni rad dužni su poduzimati sve zaštitne i privremene mjere u pogledu djece iz Ukrajine bez pratnje zakonskog zastupnika u skladu s nacionalnim propisima Republike Hrvatske, a za vrijeme njihova boravka u Republici Hrvatskoj. Ako područni ured ima saznanja da se dijete iz Ukrajine nalazi u pratnji ili na smještaju kod ukrajinskog državljanina sa ili bez suglasnosti roditelja, dužan je ispitati sve okolnosti i donijeti odluku u najboljem interesu djeteta te rješenje o stavljanju djeteta

⁶ RH, Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN [70/15](#); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN [33/23](#)

⁷ RH, Ministarstvo unutarnjih poslova, e-pošta zaprimljena 28.6.2023.

pod posebno skrbništvo/ skrbništvo. Usto, područni ured je dužan saslušati dijete sukladno njegovoj dobi i zrelosti te ako to okolnosti dozvoljavaju stupiti u kontakt s roditeljima (preko djeteta, poznanika, rodbine).⁸

U postupcima spajanja obitelji članovi obitelji koji se žele spojiti s korisnicima privremene zaštite moraju ispunjavati sve uvjete propisane [Odlukom o uvođenju privremene zaštite u Republici Hrvatskoj za raseljene osobe iz Ukrajine](#). To znači da ako član obitelji nije boravio u Ukrajini 24. siječnja 2022. ili „neposredno prije” prema tumačenju Ministarstva unutarnjih poslova, ta osoba nema zakonsko pravo na spajanje obitelji u skladu sa Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti ili u skladu s odredbama Zakona o strancima⁹.

U zadnjih 20 godina u Hrvatskoj je kroz različite propise razvijen širok formalno-pravni okvir za rad s djecom bez pratnje, kojim se osigurava smještaj u ustanovama socijalne skrbi, imenovanje skrbnika, pružanje zdravstvene zaštite, učenje hrvatskog jezika, podrška prevoditelja, besplatna pravna pomoć, postupke spajanja obitelji i komunikaciju s primarnom obitelji. Djetetu bez pratnje se temeljem Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti osigurava smještaj u prihvatilišta za tražitelje međunarodne i privremene zaštite, pod određenim uvjetima i kad je to u njegovom najboljem interesu. Dosad su donesena tri protokola o postupanju prema djeci bez pratnje. Treći [Protokol o postupanju prema djeci bez pratnje](#), koji je Vlada RH donijela u rujnu 2018., u najvećoj se mjeri približio cilju da se što jasnije i konkretnije operacionaliziraju i na jednom mjestu obuhvate sve ključne odredbe brojnih propisa iz nadležnosti sustava unutarnjih poslova, socijalne skrbi, zdravstva i obrazovanja.¹⁰

Međutim, cjelokupan sustav zadužen za skrb o djeci bez pratnje djeluje još uvijek nekoherentno: diskontinuirano se donose parcijalna rješenja i mjere, što rezultira nekonzistentnošću i fragmentiranošću neposredne, praktične skrbi za djecu bez pratnje. Izostaje prijeko potreban sinergijski i integrativni učinak odredbi Protokola koje moraju uključivati nužnu uspostavu jedinstvene evidencije / baze podataka o djeci bez pratnje, zasebne alternativne skrbi uz uređene procedure procjene potreba i rizika djece bez pratnje, uređivanje i unapređenje skrbništva za djecu bez pratnje, razvoj udomiteljstva te kvalitetne zdravstvene skrbi te uključivanja djece bez pratnje u obrazovni proces, kao osnova za trajnija rješenja i integraciju u hrvatsko društvo djece bez pratnje kojima je osigurana međunarodna zaštita. Nadalje, na širem području RH nije moguće osigurati

⁸ RH, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, e-pošta zaprimljena 4.7.2023.

⁹ Hrvatski pravni centar, [Nacionalni izvještaj o sustavu azila za 2022. godinu](#), 15.6.2023.

¹⁰ Centar za mirovne studije, Rehabilitacijski centar za stres i traumu, [Policy brief o zaštiti djece bez pratnje u Republici Hrvatskoj](#), 2021.

dostatan broj educiranih stručnih radnika, dostupnost posebnih skrbnika, pravne zaštite, prevoditelja i zdravstvenih usluga u žurnim rokovima i kontinuirano, te dostupnost obrazovanja i mjerodavnih institucija, usluga i sadržaja, kako bi se djeci bez pratnje pružila pravovremena zaštita i ostvarila trajnija rješenja u odnosu na njihov životni i pravni položaj te različite, specifične individualne potrebe¹¹.

2.1.1. Pojedinačna djeca, uključujući djecu bez pratnje i razdvojenu djecu

Kao što je prethodno navedeno, nadležna tijela i postupci isti su za svu djecu bez pratnje.

2.1.2. Djeca evakuirana iz ukrajinskih ustanova

Kao što je prethodno navedeno, nadležna tijela i postupci isti su za svu djecu bez pratnje.

Za djecu evakuiranu iz ukrajinskih ustanova organizirana je alternativna skrb u Svetoj Nedelji u prostorima udruge „Nešto više”. U Svetoj Nedelji prvotno je bilo smješteno 10 djece u dobi od 6 do 15 godina s jednim odgajateljem (5 djevojčica i 5 dječaka), no budući da su dvije djevojčice od tada posvojene u međunarodnom postupku posvojenja, ostalo je 8 djece (3 djevojčice i 5 dječaka).

2.2. Zaštitne mjere i mjere koje se odnose na rizik od nasilnih zločina nad djecom izbjeglom iz Ukrajine

U **Hrvatskoj**, u odnosu na svu djecu žrtve kaznenih djela u RH primjenjuju se isti standardi zaštite i podrške neovisno o njihovu državljanstvu. Ministarstvo unutarnjih poslova navodi da u slučajevima kaznenih djela kaznenopravne zaštite djece postupaju policijski službenici za mladež koji su posebno educirani za prepoznavanje različitih oblika ugroza prava djeteta i pružanja potpore djeci žrtvama, pri čemu djetetu žrtvi osiguravaju posebne uvjete počevši od osiguranih posebno opremljenih soba prilagođenih za razgovore s djecom, mogućnosti ispitivanja djeteta u domu, osiguravanja, ako dijete to želi, da uz njega osim skrbnika bude nazočna i osoba od

¹¹ Centar za mirovne studije, Rehabilitacijski centar za stres i traumu, [Policy brief o zaštiti djece bez pratnje u Republici Hrvatskoj](#), 2021.

povjerenja, nazočnosti djelatnika centra za socijalnu skrb kada je roditelj/skrbnik nedostupan ili kada je osumnjičenik, zaštite privatnosti djeteta pa sve do tajnosti izvida. Svi postupci u kojima postoji sumnja na zlostavljanje i iskorištavanje djeteta ili drugu povredu prava djeteta su žurni i vode se na postulatima najboljeg interesa djeteta. To podrazumijeva posebno obazrivo postupanje te osiguravanje daljnje podrške djetetu kroz sustav socijalne i zdravstvene zaštite te organizacija civilnog društva za pomoć i podršku žrtvama. S posebnom pozornošću se postupa u slučajevima ugroza djece iz ranjivih skupina, poput djece bez pratnje ili djece smještene u ustanovama, pri čemu se upravo djeca raseljena iz Ukrajine smatraju posebno ranjivom.

Ministarstvo unutarnjih poslova naglašava da razgovore s traumatiziranom djecom u posebno opremljenim prostorijama prilagođenim djeci obavljaju posebno obučeni policijski službenici za mladež koji su prošli trening o načinu obavljanja obavijesnog razgovora s djecom na principima dobre prakse svjetskih policija. Policijski službenici provode pojedinačnu procjenu stanja žrtve u cilju utvrđivanja specifičnih potreba zaštite te sukladno procjeni poduzimaju mjere zaštite žrtve, a obrazac o izvršenoj procjeni dostavljaju pravosudnom tijelu koje provodi postupak. Za djecu žrtve kaznenih djela i prekršaja nasilja u obitelji uvijek se pretpostavlja da im je potrebno osigurati mjere zaštite.

Djeca žrtve kaznenih djela trgovine ljudima uživaju posebnu zaštitu kroz zajamčena dodatna prava žrtava, o čemu ih se već prilikom policijskog postupanja posebno upoznaje i usmeno i pismeno. Tako uz ostala prava žrtava, djeca žrtve, a posebno djeca žrtve trgovine ljudima imaju i osigurava im se i pravo na: opunomoćenika na teret proračunskih sredstava, tajnost osobnih podataka, isključenje javnosti, razgovor sa savjetnikom prije ispitivanja na teret proračunskih sredstava, pravo da ih u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da ih, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba, pravo da uskrate odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve te pravo zahtijevati da budu ispitana putem audio-video uređaja ako se radi žrtvi starijoj od 14 godina (djeca mlađa od 14 godina moraju biti ispitana putem audio video uređaja). Djeci žrtvama osigurava se da iskaz daju na jeziku koji razumiju, a na tom će jeziku dijete biti i obaviješteno o svojim pravima.¹²

¹² RH, Ministarstvo unutarnjih poslova, e-pošta zaprimljena 28.6.2023.

2.2.1. Zaštitne mjere za zaštitu i obranu djece od zločina

U bilo kojem trenutku i bez obzira na vrstu službenog postupanja prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci, u slučaju prepoznavanja rizika koji upućuju na sumnju da je dijete žrtva trgovanja ljudima, posebni skrbnik / skrbnik dužan je dostaviti obavijest policijskom službeniku specijaliziranom za poslove suzbijanja trgovanja ljudima ili maloljetničke delinkvencije u nadležnoj policijskoj upravi / policijskoj postaji. U slučaju nestanka djeteta bez pratnje, posebni skrbnik / skrbnik dužan je obavijestiti nadležnu policijsku upravu / policijsku postaju koja je zadužena za daljnje postupanje.¹³

2.2.2. Podrška djeci žrtvama zločina

Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su prema djetetu žrtvi kaznenog djela postupati posebno obzirno, imajući na umu dob, osobnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela ponajprije će se rukovoditi najboljim interesom djeteta. Ako je dijete žrtva kaznenog djela, ono pored uobičajenih prava žrtve ima i dodatna prava: na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava, na tajnost osobnih podataka i na svjedočenje bez prisustvovanja javnosti¹⁴.

Ministarstvo pravosuđa i uprave pruža popis kontakata organizacija koje pružaju psihosocijalnu i pravnu pomoć žrtvama kaznenih djela, uključujući djeci žrtvama kaznenih djela¹⁵.

¹³ RH, Europska migracijska mreža, Protokol o postupanju prema djeci bez pratnje, kolovoz 2018., dostupno [ovdje](#)

¹⁴ RH, portal e-Građani, Prava žrtava, dostupno [ovdje](#)

¹⁵ RH, Ministarstvo pravosuđa i uprave, Kontakti organizacija koje pružaju psihosocijalnu i pravnu pomoć, dostupno [ovdje](#)

2.3. Skrbništvo / pravni aranžmani zastupanja za djecu bez pratnje i razdvojenu djecu izbjeglu iz Ukrajine

Sustav skrbništva u Hrvatskoj reguliran je Obiteljskim zakonom¹⁶, koji je donesen 22. rujna 2015. i izmijenjen u listopadu 2019. te Zakonom o socijalnoj skrbi¹⁷, koji je na snazi od 2022. Prema tim zakonima, Hrvatska ima dvije vrste sustava skrbništva, odnosno skrbništvo i skrbništvo za posebne slučajeve u određenim situacijama propisanim zakonom.

Centar za socijalnu skrb imenuje posebnog skrbnika djetetu državljaninu treće zemlje ili djetetu bez državljanstva koje se bez pratnje zakonskog zastupnika zatekne na teritoriju Republike Hrvatske. Poseban skrbnik zastupa dijete u postupcima i stvarima za koje je imenovan. Centar za socijalnu skrb imenuje skrbnika djetetu državljaninu treće zemlje ili djetetu bez državljanstva kojem je odobren smještaj na teritoriju Republike Hrvatske. Skrbnik zastupa dijete i brine o svim pravima i interesima djeteta. U slučaju djece bez pratnje iz trećih zemalja, obje vrste skrbnika mogu biti odgovorne za sve tri funkcije, ali se njihove zadaće ne preklapaju jer se skrbnik imenuje kada je djetetu odobren smještaj u Republici Hrvatskoj, kao trajnija vrsta skrbništva. Poseban skrbnik dodjeljuje se radi zaštite određenih osobnih i imovinskih prava i interesa djeteta bez pratnje prije nego što mu se odobri smještaj u Republici Hrvatskoj.

Izmjenama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti dodana je odredba kojom se propisuje da posebni skrbnik poduzima sve potrebne radnje što je prije moguće nakon podnošenja zahtjeva radi pronalaska članova obitelji i spajanja djeteta s obitelji, čime se ojačala uloga posebnog skrbnika u skrbi maloljetnika bez pratnje¹⁸.

2.3.1. Djeca stigla bez pratnje

Skrbništvo nad djecom bez pratnje, uključujući djecu iz Ukrajine koja su stigla bez pratnje roditelja ili zakonskog zastupnika, regulirano je Obiteljskim zakonom. U skladu s Obiteljskom zakonu, radi zaštite pojedinih osobnih i imovinskih prava i interesa djeteta,

¹⁶ RH, Obiteljski zakon, NN 103/15, 98/19, 47/20, 49/23

¹⁷ RH, Zakon o socijalnoj skrbi, NN 18/22, 46/22, 119/22

¹⁸ RH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN [33/23](#)

područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad imenuje posebnog skrbnika djetetu stranom državljaninu ili djetetu bez državljanstva koje se bez pratnje zakonskoga zastupnika zatekne na teritoriju Republike Hrvatske.

Poseban skrbnik brine o svim pravima i interesima djeteta i zastupa dijete u stvarima za koje je imenovan te poduzima potrebne radnje s ciljem spajanja obitelji. Rješenje o imenovanju posebnog skrbnika donosi nadležni područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Rješenjem o imenovanju posebnog skrbnika određuju se njegove dužnosti i ovlasti. Svoj djeci koja su pristigla iz Ukrajine bez pratnje roditelja ili zakonskog skrbnika područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad imenovao je posebnog skrbnika¹⁹.

2.3.2. Djeca stigla bez roditelja, ali s drugim članovima obitelji, susjedima ili obiteljskim prijateljima

Područni uredi Hrvatskog zavoda za socijalni rad dužni su poduzimati sve zaštitne i privremene mjere u pogledu djece iz Ukrajine bez pratnje zakonskog zastupnika u skladu s nacionalnim propisima Republike Hrvatske, a za vrijeme njihova boravka u Republici Hrvatskoj. Ako područni ured ima saznanja da se dijete iz Ukrajine nalazi u pratnji ili na smještaju kod ukrajinskog državljanina sa ili bez suglasnosti roditelja, dužan je ispitati sve okolnosti i donijeti odluku u najboljem interesu djeteta te rješenje o stavljanju djeteta pod posebno skrbništvo / skrbništvo. Usto, područni ured dužan je saslušati dijete sukladno njegovoj dobi i zrelosti te ako to okolnosti dozvoljavaju stupiti u kontakt s roditeljima (preko djeteta, poznanika, rodbine).²⁰

2.3.3. Djeca stigla unutar skupine, iz ukrajinskih ustanova ili udomitelja (sa ili bez imenovanog zakonskog skrbnika)

Isto kao prethodno navedeno.

¹⁹ RH, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, e-pošta zaprimljena 4.7.2023.

²⁰ RH, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, e-pošta zaprimljena 4.7.2023.

2.3.4. Djeca stigla unutar skupine, putem privatnih inicijativa, poput nogometnih klubova (sa ili bez imenovanog zakonskog skrbnika)

Isto kao prethodno navedeno.

2.4. Smještaj djece bez pratnje i razdvojene djece izbjegle iz Ukrajine

Tablica 3. – Smještaj djece bez pratnje i razdvojene djece

Vrsta smještaja	Broj djece	Pojedinosti
S odraslim rođacima		Nema dostupnih informacija
Kod udomiteljske obitelji		Nema dostupnih informacija
S osobom koja je čuvala dijete prilikom bijega		Nema dostupnih informacija
U prihvatnim centrima za djecu bez pratnje (sve nacionalnosti)	3	Mladići koji su nakon dolaska u RH ubrzo napunili 18 godina
U prihvatnim centrima za djecu izbjeglu iz Ukrajine		RH takve centre nije imala. Većina osoba raseljenih iz Ukrajine nalazi se u privatnom smještaju pa se tako i većina djece iz Ukrajine, koja se u RH nalaze bez pratnje roditelja ili zakonskog zastupnika, nalazi u kolektivnom ili privatnom smještaju zajedno s osobama od povjerenja s kojima su stigli u RH.
Drugi smještaj		Nema dostupnih informacija

Izvor: Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, e-pošta zaprimljena 4.7.2023.

Vlada Republike Hrvatske donijela je 23. ožujka 2022. [Odluku o financiranju troškova za stambeno zbrinjavanje raseljenih osoba iz Ukrajine u pojedinačnom smještaju](#), kojom se vlasnicima stambenih jedinica koji su ustupili svoje nekretnine na korištenje raseljenim

osobama iz Ukrajine podmiruju troškovi korištenja stambenih jedinica, na temelju sklopljenih ugovora o najmu s Ministarstvom unutarnjih poslova – Ravnateljstvom civilne zaštite. Sve osobe koje se jave Ministarstvu unutarnjih poslova provjeravaju se u aplikaciji SocSkrb Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (je li bilo prijava obiteljskog nasilja, jesu li korisnici sustava socijalne skrbi i slično).

Većina osoba raseljenih iz Ukrajine nalazi se u privatnom smještaju pa se tako i većina djece iz Ukrajine, koja se u RH nalaze bez pratnje roditelja ili zakonskog zastupnika, nalazi u kolektivnom ili privatnom smještaju zajedno s osobama od povjerenja s kojima su stigli u RH. U skladu sa Zakonom o socijalnoj skrbi djetetu bez pratnje može se priznati pravo na socijalnu uslugu privremenog smještaja u kriznim situacijama ili usluga organiziranog stanovanja. Također, Zakonom o udomiteljstvu predviđa se mogućnost smještaja djeteta bez pratnje u udomiteljsku obitelj.

Dijete bez pratnje smješta se u najbliži dom socijalne skrbi sukladno odredbama Zakona o socijalnoj skrbi, dijete do 14 godina u dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, a dijete iznad 14 godina u dom za odgoj djece i mladeži. Dijete bez pratnje starije od 16 godina može se smjestiti u prihvatni centar u slučajevima propisanim Zakonom o strancima i sukladno Protokolu o postupanju prema djeci bez pratnje.

U travnju 2023. za dvoje djece bez pratnje, muškog spola, državljana Ukrajine, rođenih 2006., priznato je pravo na socijalnu uslugu privremenog smještaja u kriznim situacijama.

Evidentiran je dolazak maloljetnih ukrajinskih državljana, odnosno djece koja dolaze u pratnji punoljetnih osoba koje nisu njihovi roditelji ili zakonski skrbnici, već su to najčešće njihovi obiteljski prijatelji, osobe s kojima su u rodbinskim vezama ili osobe od povjerenja te se zajedno smještaju u kolektivni smještaj ili odlaze u privatni smještaj u vlastitoj organizaciji²¹.

²¹ RH, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, e-pošta zaprimljena 4.7.2023.

2.5. Djeca evakuirana iz ukrajinskih ustanova

2.5.1. Institucionalni smještaj

Osim djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi koja su smještena na području Svete Nedelje druge djece iz ukrajinskih ustanova nema ne smještaju u RH²².

2.5.2. Alternativna skrb

U dogovoru s Ministarstvom rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike te Centrom za socijalnu skrb Samobor, od svibnja 2022. najprije na volonterskoj osnovi, a kasnije i uz financiranje Zaklade SOLIDARNA, FICE Hrvatska provodi grupne aktivnosti sa skupinom djece iz alternativne skrbi iz Ukrajine. Provedene su sljedeće aktivnosti:

1. Rad na Mylifejourneybook – radna bilježnica koju su izradili stručnjaci iz područja alternativne skrbi iz Nizozemske i koja uključuje sadržaje kreirane s obzirom na situaciju s ratom u Ukrajini, kako bi djeci pomogla u olakšavanju nošenja s trenutnom situacijom, proradi moguće traume te razvijanju emocionalnih i socijalnih vještina koje im pomažu u nošenju s neugodnim emocijama uzrokovanim ratom.
2. Poligonske aktivnosti, različite igre na otvorenom, kreativne radionice, igranje društvenih igara – temeljem procjene potreba djeca su pokazala interes za aktivnosti koje im pružaju rasterećenje, zabavu, potiču na njihovu međusobnu suradnju, povezivanje i razvijanju grupne kohezije.
3. Projekt „FICE Hrvatska za Ukrajinu” uključuje tri ključne aktivnosti koje se provode s djecom iz Ukrajine iz alternativne skrbi: Boravak i grupne aktivnosti u suradnji s Centrom za pružanje usluga u zajednici „Izvor” Selce; trodnevni boravak u kampu u Splitu s djecom iz Ukrajine koja su smještena u Hotelu Zagreb u Splitu; jednodnevni izlet na Rastoke za djecu iz alternativne skrbi iz Ukrajine te njihove odgajatelje²³.

²² RH, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, e-pošta zaprimljena 4.7.2023.

²³ FICE Hrvatska, Centar za podršku zajednicama, stručnjacima, obitelji, mladima i djeci za kvalitetniji i cjelovitiji život, [Održana posljednja aktivnost projekta “FICE Hrvatska za Ukrajinu”](#); [Priručnik za rad s djecom iz alternativne skrbi iz Ukrajine](#)

2.5.3. Zaštitne mjere za djecu na institucionalnom smještaju

Pravobraniteljica za djecu osobito je pratila boravak djece iz alternativne skrbi i djece koja nisu stigla s roditeljima, već s osobom od povjerenja. Ustanovila je da su djeca u praćenju nadležnih centara, uz podršku lokalne zajednice, volontera i udruga te da su se prilagodila životu u novoj zajednici²⁴.

2.5.4. Pristup lokalnim uslugama i podršci

U **Hrvatskoj** je trenutačno više od 1000 učenika iz Ukrajine upisano u osnovne škole, a više od 200 u srednje škole. Njima se, uz ostalo, sufinanciraju troškovi izvanučioničke nastave, nastavnog i didaktičkog materijala i opreme te su im osigurani besplatni udžbenici i drugi materijali. Također im je osigurano pohađanje pripreme nastave iz hrvatskoga jezika i kasnije dopunske nastave u školama koje pohađaju.²⁵ Organizacije civilnog društva izvještavaju da neka djeca pod privremenom zaštitom istovremeno pohađaju online školske programe u Ukrajini i hrvatske školske programe, što im predstavlja opterećenje.²⁶

Tijekom ljeta je u okviru UNICEF-ova projekta „Podrška najugroženijoj djeci i adolescentima iz Ukrajine u SD županiji“, u sklopu kojeg je uspostavljena suradnja s Centrom za socijalnu skrb Split za pružanje pravovremenih i ciljanih usluga najugroženijoj djeci, adolescentima i roditeljima / osobama koje brinu / skrbnicima izbjeglicima iz Ukrajine, uključujući djecu bez pratnje i odvojenu djecu na području Splitsko-dalmatinske županije²⁷, provedena analiza potrebe djece, uključujući i potrebe školovanja, a potom individualizirani psihološki rad kroz igru i radionice.²⁸

²⁴ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

²⁵ Portal Novi list, U Hrvatskoj je oko 22 tisuće ukrajinskih izbjeglica, 70 posto je visokoobrazovanih, objavljeno 4.2.2023., dostupno [ovdje](#)

²⁶ Prema izvještaju OCD-a Svoja za FRA SR 6 u ožujku

²⁷ UNICEF Hrvatska, [Kako UNICEF u Hrvatskoj pruža podršku djeci i obiteljima izbjeglicima iz Ukrajine](#)

²⁸ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

2.6. Informacije prilagođene djeci i sredstva za osiguranje sudjelovanja djece iz Ukrajine

2.6.1. Informacije prilagođene djeci

UNICEF je u suradnji s Forumom za slobodu odgoja, a pod pokroviteljstvom i u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, proveo istraživanje o potrebama škola pri inkluziji raseljenih ukrajinskih učenica i učenika te su razvijeni priručnici za odgojno-obrazovne djelatnike u osnovnim i srednjim školama. Priručnici za osnovne i srednje škole pružaju pregled zakonsko-administrativnog okvira školovanja učenika i učenica raseljenih iz Ukrajine te se detaljno bave smjernicama u područjima sporazumijevanja i jezika, socijalizacije i odnosa, poučavanja i vrednovanja, mentalnog zdravlja raseljenih učenika i učenica te brigom o mentalnom zdravlju učitelja i pomagača. Oba priručnika sadržavaju nastavni materijali koji se sastoji od pet nastavnih priprema osmišljenih s ciljem što kvalitetnije integracije učenika i učenica iz Ukrajine. Nastavne pripreme sadrže i dvojezične radne listove koji omogućavaju aktivnije uključivanje raseljenih učenika²⁹.

2.6.2. Sudjelovanje djece

Prema informacijama Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, kada područni uredi Hrvatskog zavoda za socijalni rad ispituju sve okolnosti i odlučuju o imenovanju posebnog skrbnika / skrbnika u skladu s najboljim interesom djeteta bez pratnje, dužni su saslušati dijete sukladno njegovoj dobi i zrelosti.³⁰

Centar za nestalu i zlostavljenu djecu organizirao je Dječji kutak u okviru Dnevnog centra za raseljene osobe te aktivnosti za djecu vrtičke i predškolske dobi. Hrvatski Crveni križ i mnoge nevladine udruge i organizacije pružaju pomoć, daju prijedloge za unaprjeđenje postupanja i podrške te olakšavanje prilagodbe, posebno djeci iz alternativne skrbi.³¹

²⁹ RH, Agencija za odgoj i obrazovanje, Škole zajedništva / Школи спільнот, priručnici za integraciju učenika iz Ukrajine u škole, 23.9.2022., dostupno [ovdje](#)

³⁰ RH, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, e-pošta zaprimljena 4.7.2023.

³¹ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

3. Pristup socijalnim pravima

3.1. Pristup zdravstvenoj skrbi

3.1.1. Opseg medicinske skrbi za djecu izbjeglu iz Ukrajine

Tablica 4. – Opseg medicinske skrbi za djecu

Opseg medicinske skrbi za djecu	Da/ Ne	Izvor / pojedinosti
Samo hitna njega / osnovno liječenje bolesti (članak 13. stavak 2. Direktive o privremenoj zaštiti)	Ne	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti
Kompletan liječnički pregled / zdravstveni <i>screening</i>	Da	Prema informacijama Liječnika svijeta (Mdm), sva djeca školskog uzrasta prođu kompletan pregled specijalista pri upisima u školu, ali nema informacija o dostupnosti zdravstvenog pregleda za svu djecu.
Pregled mentalnog zdravlja (PTSP, depresija, anksioznost)	Da	Prema informacijama Liječnika svijeta (Mdm), provodi se isključivo na zahtjev i uz pristanak roditelja. U slučaju prepoznavanja potrebe i upućivanja, procjene su se mogle organizirati u Poliklinici za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, Psihijatrijskoj bolnici za djecu i mladež, Specijalnoj bolnici za zaštitu djece s neurorazvojnim i

		motoričkim smetnjama i sličnim nadležnim institucijama, ovisno o potrebi.
Cjepiva za djecu	Da	Protokol o postupanju prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci
Mentalno zdravlje / psihosocijalna podrška		Prema informacijama Liječnika svijeta (MdM), provodi se na zahtjev ili u slučaju prepoznavanja potrebe. Podršku je pružao MdM do kraja 2022. godine, psiholozi Hrvatskog Crvenog križa, Društvo za psihološku pomoć.
Djeca s teškoćama u razvoju i ona s kroničnim bolestima imaju pristup potrebnoj medicinskoj skrbi.	Da	Protokol o postupanju prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci

Izvor: RH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN [33/23](#); Protokol o postupanju prema djeci bez pratnje, kolovoz 2018., dostupno [ovdje](#); Liječnici svijeta (MdM), e-pošta zaprimljena 3.7.2023.

Djeca pod privremenom zaštitom ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu u istom opsegu kao i osigurana osoba iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Troškove zdravstvene zaštite snosi Ministarstvo zdravstva iz proračunskih sredstava³².

Djeca bez pratnje i razdvojena djeca ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu u istom opsegu kao i osigurana osoba iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Međutim, sukladno propisima koji uređuju zdravstvenu zaštitu stranaca u Republici Hrvatskoj to pravo ne uključuje pravo na izbor liječnika primarne zdravstvene zaštite. Primarna zdravstvena skrb pruža se u najbližoj ugovornoj zdravstvenoj ustanovi, u privatnoj ugovornoj ordinaciji ili u prihvatnom centru. Skrbnik vodi brigu o tome da je dijete bez pratnje ili razdvojeno dijete primilo potrebna cjepiva i druge potrebne oblike zdravstvene zaštite te osigurava da dijete bez pratnje ili razdvojeno dijete ostvaruje pravo na zdravstvenu

³² RH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN [33/23](#)

zaštitu u istom opsegu kao i osigurana osoba iz obveznoga zdravstvenog osiguranja temeljem dozvole boravka (troškove snosi ministarstvo nadležno za zdravstvo)³³.

3.1.2. Izazovi u praksi

Utvrđene su općenite poteškoće pri upisu kod liječnika opće prakse, poteškoće pri pronalasku liječnika koji upisuju nove pacijente, jezične barijere i manjak prevoditelja, manjak informacija o samom sustavu i mogućnostima traženja skrbi, duge liste čekanja, korisnici su smješteni na različitim lokacijama pa je stoga traženje podrške isključivo prepušteno njima samima ili ograničenim resursima lokalnih zajednica (pružatelji usluga nemaju mogućnost direktnog informiranja osim u kolektivnim smještajima) te manjak organiziranog prijevoza za teže pokretne osobe pri pristupu bolnicama i specijalistima za osobe u privatnom smještaju. Također, unatoč zakonodavnom okviru koji omogućava potpun pristup skrbi izjednačen s pravima građana RH, u praksi značajan dio medicinskog osoblja nije bio informiran o pravima i dužnostima vezano uz pružanje skrbi osobama pod privremenom zaštitom. Važno je napomenuti i da su korisnici smješteni u Zagrebu u pravilu lakše mogli doći do potrebne liječničke skrbi zbog centraliziranosti visokospecijaliziranih usluga (što vrijedi i za građane RH)³⁴.

Prema informacijama Pravobraniteljice za djecu, prevoditelji su nedostupni, a bez njih liječnici ne žele provesti specijalistički pregled, te su nedovoljni i kapaciteti pedijatrijskih ordinacija. Uz razne edukativne aktivnosti o roditeljstvu u krizi, UNICEF je u partnerstvu s Liječnicima svijeta uspostavio [MED-info centar](#) koji je pružao informacije o pristupu i pravu na zdravstvene usluge u odnosu na 1100 djece i skrbnika iz Ukrajine. Liječnici svijeta su u razdoblju od svibnja 2022. do kraja travnja 2023. informirali osobe pod privremenom zaštitom iz Ukrajine o zakonodavnom okviru, pravima i pristupu zdravstvenom sustavu, organizirali podršku pri upisima kod liječnika opće prakse i podršku pri naručivanju za specijalističke preglede³⁵. Centar organizira i online radionice o hrvatskom zdravstvenom i socijalnom sustavu i pristupu uslugama, što je povećalo broj korisnika te usluge, posebice onih u privatnom smještaju. Ovaj je Centar ujedno i pristupna točka za podršku u slučaju rodno uvjetovanog nasilja³⁶.

³³ RH, Europska migracijska mreža, Protokol o postupanju prema djeci bez pratnje, kolovoz 2018., dostupno [ovdje](#)

³⁴ Liječnici svijeta (MdM), e-pošta zaprimljena 3.7.2023.

³⁵ Liječnici svijeta (MdM), e-pošta zaprimljena 3.7.2023.

³⁶ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

3.1.3. Mentalno zdravlje i psihosocijalna podrška za djecu izbjeglu iz Ukrajine

Djeca pod privremenom zaštitom imaju pravo na pun opseg skrbi i usluga vezanih uz zaštitu mentalnog zdravlja te pripadajuće procjene i tretman. Prema informacijama Liječnika svijeta, nije bilo stručnjaka specijaliziranih za rad s djecom na terenu u kolektivnim smještajima niti je rađena sustavna procjena i „screening” djece. Ovisno o prepoznavanju potreba (uglavnom od strane roditelja), djeca su mogla biti upućena u bilo koju od institucija koje pružaju podršku i djeci građanima RH. Usto, mogli su se obratiti psiholozima Hrvatskog Crvenog križa u kolektivnim smještajima, osoblju Liječnika svijeta u kolektivnim smještajima ili online do kraja prosinca 2022. i Društvu za psihološku pomoć za podršku i/ili informiranje i upućivanje ovisno o potrebama. Nadalje, izazovi navedeni u prethodnoj točki odnose se i na ostvarivanje prava djece na zaštitu mentalnog zdravlja.³⁷

UNICEF Hrvatska u suradnji s Društvom za psihološku pomoć provodi program usmjeren jačanju ključnih znanja i vještina stručnjaka u sustavu socijalne skrbi odgovornih za intervencije i podršku djeci i obiteljima te pružanje psihosocijalne podrške djeci i obiteljima. Djeca i roditelji uključeni su u seriju radionica te kroz individualno savjetovanje. Uz to se kontinuirano pruža supervizijska podrška stručnjacima i prevoditeljima u sustavu socijalne skrbi koji svakodnevno pružaju podršku djeci i roditeljima³⁸.

U svrhu podrške djeci, adolescentima i roditeljima / osobama koje brinu / skrbnicima iz Ukrajine smještenima u Splitu, UNICEF Hrvatska uspostavio je suradnju s Centrom za socijalnu skrb Split za pružanje pravovremenih i ciljanih usluga najugroženijoj djeci, adolescentima i roditeljima / osobama koje brinu / skrbnicima izbjeglima iz Ukrajine, uključujući djecu bez pratnje i odvojenu djecu na području Splitsko-dalmatinske županije. Ti naponi su dodatno podržani kroz partnerstvo s Društvom za psihološku pomoć, a usmjereni su na jačanje znanja i vještina postojećih i novozaposlenih stručnih radnika Centra za socijalnu skrb Split te drugih stručnjaka u sustavu socijalne skrbi odgovornih za intervencije i podršku djeci i obiteljima. Osigurana su sredstva za organizirano provođenje slobodnog vremena djece, podmirivanje ključnih potreba i potrepština vezanih uz školske obveze, zdravstveno-higijenske potrepštine i slično. Uz

³⁷ Liječnici svijeta (MdM), e-pošta zaprimljena 3.7.2023.

³⁸ UNICEF Hrvatska, Osiguravanje mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške djeci i skrbnicima iz Ukrajine u Hrvatskoj, dostupno [ovdje](#)

podršku tvrtke IKEA opremljen je prostor gdje djeca mogu provoditi vrijeme u igri i učenju. Provedba programa započela je u lipnju 2022. i trajala do kraja lipnja 2023.³⁹

Prema informacijama Pravobraniteljice za djecu, tijekom pružanja usluge psihosocijalne podrške, općenito su uočeni problemi s adaptacijom, depresija i posttraumatski stresni poremećaji. Djeca su iskazala snažne emocije straha, tuge i ljutnje, poteškoće oko jezične barijere i potrebu za većim razumijevanjem i pomoći nastavnika te za organiziranjem dopunske nastave. Zato je i dalje važno uključivati djecu u radionice kako bi izrazili neugodne emocije i jačali psihološku otpornost na stresne situacije. Zauzetost prevoditelja uzrokuje poteškoće pri održavanju radionica, a njihov se nedostatak očituje i u drugim segmentima⁴⁰.

3.2. Pristup obrazovanju

3.2.1. Vrste školovanja

Prema Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti djeteta pod privremenom zaštitom u Hrvatskoj ostvaruje pravo na osnovno i srednje obrazovanje pod istim uvjetima kao i djeteta koje je hrvatski državljanin⁴¹.

Dijete bez pratnje ostvaruje pravo na osnovno i srednje obrazovanje kao i djeteta hrvatski državljanin, s ciljem što uspješnije integracije u odgojno-obrazovni sustav i hrvatsko društvo. Skrbnik je dužan pokrenuti postupak uključivanja djeteta bez pratnje u obrazovni sustav najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva za privremeni boravak⁴².

Dokumentom [Uključivanje djece i učenika izbjeglica iz Ukrajine u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske](#), koji je Ministarstvo znanosti i obrazovanja izdalo u ožujku 2022., propisuje se da je svakom djetetu izbjeglici iz agresijom zahvaćene Ukrajine koje se uključuje u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske u osnovnim i srednjim

³⁹ UNICEF Hrvatska, Podrška najugroženijoj djeci i adolescentima iz Ukrajine u Splitsko-dalmatinskoj županiji, dostupno [ovdje](#)

⁴⁰ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

⁴¹ RH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, NN [33/23](#)

⁴² RH, Europska migracijska mreža, Protokol o postupanju prema djeci bez pratnje, kolovoz 2018., dostupno [ovdje](#)

školama potrebno osigurati: sudjelovanje u pripremljenoj nastavi hrvatskog jezika bez testiranja; istovremeno uključivanje u odgojno-obrazovni rad u razrednim odjelima u svim predmetima prema njihovim mogućnostima i sposobnostima; i na kraju nastavne odnosno školske godine, zaključne ocjene i svjedodžbu.

Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, do 31. prosinca 2022. u RH je ušlo 7443 raseljene djece od kojih je mnogima prekinuto školovanje. Prema podacima Ministarstva znanosti i obrazovanja, djeca iz Ukrajine uključivala su se u odgojno-obrazovni sustav na području cijele RH, tijekom čitave školske godine. Trenutno je u odgojno-obrazovne ustanove uključeno 1680 učenika, od toga 1528 u osnovne škole, 254 u srednje škole i 152 djece u dječje vrtiće⁴³.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja je u travnju 2023. školama izdalo [Obavijest o postupcima koji prethode završetku školske godine 2022./2023., a odnose se na učenike, raseljene osobe iz Ukrajine pod privremenom zaštitom u odgojno-obrazovnim ustanovama u Republici Hrvatskoj](#) koja sadrži informacije o pravu na pripremljenu i dopunsku nastavu te u kojoj se navode različiti postupci za učenike koji žele nastaviti obrazovanje u Hrvatskoj na temelju toga kako su pohađali nastavu školske godine 2022./2023., kako slijedi: (i.) učenicima koji su bili uključeni u pripremljenu nastavu hrvatskoga jezika i ostalih nastavnih predmeta u hrvatskim školama izdaje se svjedodžba hrvatske škole pod uvjetom da učenici mogu dobivati ocjene za te nastavne predmete; (ii.) učenici koji su bili uključeni samo u pripremljenu nastavu hrvatskoga jezika i nisu bili uključeni u ostale nastavne predmete pohađat će isti razred u sljedećoj školskoj godini, osim ako su istodobno pohađali online nastavu iz Ukrajine, u kojem slučaju će im svjedodžbu izdati službene institucije Ukrajine, a hrvatska škola u kojoj učenik namjerava nastaviti obrazovanje dužna je izvršiti postupak priznavanja za nastavak osnovnog ili srednjeg obrazovanja.

Nadalje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja donijelo je [Odluku o upisu učenika raseljenih iz Ukrajine u I. razred srednje škole u školskoj godini 2023./2024.](#) kojom se uređuje postupak upisivanja u srednju školu učenika raseljenih iz Ukrajine. Odlukom se propisuje mogućnost da se učenici raseljeni iz Ukrajine upišu u prvi razred srednje škole na temelju potpisane izjave roditelja u slučajevima kada nemaju dokumentaciju o prethodnom osnovnoškolskom obrazovanju ili ako na temelju dostupne dokumentacije nije moguće dokazati prethodno obrazovanje. Nadalje, odlukom se predviđa i ministrova odluka o posebnostima upisa učenika raseljenih iz Ukrajine u prvi razred srednje škole koje nisu mogle biti predviđene odredbama odluke.

⁴³ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

Tablica 5. – Upis i pohađanje nastave djece izbjegle iz Ukrajine

Vrste školovanja		Broj upisane djece	Broj djece koja pohađaju	Izvor
Nacionalni formalni obrazovni sustav	Djeca u jaslicama	152		Pravobraniteljica za djecu, prema informacijama Ministarstva znanosti i obrazovanja
	Djeca u osnovnom obrazovanju	1528		Pravobraniteljica za djecu, prema informacijama Ministarstva znanosti i obrazovanja
	Djeca u srednjem obrazovanju	254		Pravobraniteljica za djecu, prema informacijama Ministarstva znanosti i obrazovanja
Fizičko pohađanje ukrajinske škole / obrazovnog okruženja				
Online pohađanje ukrajinske škole / obrazovnog okruženja				

Izvor: RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023., podaci do 31.12.2022.

3.2.2. Potpora integraciji u formalni obrazovni sustav

U ožujku 2022. Ministarstvo znanosti i obrazovanja izdalo je [Smjernice, upute, preporuke i prijedloge aktivnosti učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima u osnovnim i srednjim školama za inkluziju ranjive skupine učenika izbjeglica](#), s ciljem podizanja razine svijesti prosvjetnih radnika u školama o prihvatu ranjive skupine, djece i mladih, izbjeglica iz ratom zahvaćenih područja te izgradnju socioemocionalnih vještina u razrednim odjelima kako bi se omogućilo zajedničko stvaranje mirnog okruženja u učionici u kojem djeca i mladi uče poštivati različitosti.

Kako bi se uspješno uključilo djecu i učenike pod privremenom zaštitom u sustav predškolskog i školskog odgoja i obrazovanja, Ministarstvo znanosti i obrazovanja

izvijestilo je da je uspostavilo popis nastavnika ukrajinskog jezika, kao i suradnju s relevantnim dionicima. Osim toga, školama i vrtićima te županijskim odjelima za obrazovanje upućeni su dopisi, izdane su smjernice i priručnici za rad s djecom izbjeglicama za učitelje, nastavnike i stručne suradnike, uspostavljen je sustav upisa učenika putem e-Matice, kupljena su prijenosna računala, osigurani su materijalni i drugi uvjeti za uspješno uključivanje djece u obrazovni sustav te je uspostavljen sustav nacionalnih završnih ispita za učenike srednjih škola izvan Ukrajine u svrhu upisa na fakultete⁴⁴.

Za uspješnu integraciju i razumijevanje iskustava raseljene djece, nedostaje i podrška i osnaživanje nastavnika i stručnih osoba, stoga Pravobraniteljica za djecu pozdravlja provođenje edukacija u vidu potpore dobrobiti i mentalnom zdravlju učenika i stvaranju inkluzivnog okruženja⁴⁵.

3.2.3. Podaci o napuštanju školovanja i osobama koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju

Nisu dostupni podaci o napuštanju školovanja i o osobama koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju te se čeka odgovor nadležnih tijela.

Jedan od glavnih problema s kojima su se susretale odrasle osobe raseljene iz Ukrajine i njihova djeca nedostupnost je predškolskog odgoja, posebno na području Grada Zagreba. Majke pri upisu trebaju dostaviti potvrdu o zaposlenju, a ne mogu početi raditi dok dijete ne krene u vrtić. S druge strane, kad su djeca uključena u vrtić, postoji dobra suradnja između vrtića i lokalne vlasti, bez većih problema oko sufinanciranja⁴⁶.

Obitelji smještene u Motelu Plitvice u Zagrebu imale su dodatne poteškoće pri upisu djece predškolske dobi u vrtiće zbog izolirane lokacije kolektivnog smještaja. Stoga je Pravobraniteljica za djecu Gradu Zagrebu preporučila da se djeci omogući upis u vrtić sukladno slobodnim kapacitetima, ali vodeći računa o mogućnosti prijevoza s ove lokacije. Grad je povećao broj autobusnih linija koje prometno povezuju navedenu

⁴⁴ Hrvatski pravni centar, [Nacionalni izvještaj o sustavu azila za 2022.](#), 15.6.2023.

⁴⁵ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

⁴⁶ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

lokaciju s drugim gradskim područjima, ali pitanje nedostatnosti kapaciteta u zagrebačkim vrtićima nije riješeno⁴⁷.

Prilagodba obrazovnom sustavu otežana je prvenstveno radi nepoznavanja jezika. U školama su organizirani ciklusi pripreme nastave hrvatskog jezika, dio učenika prati nastavu na hrvatskom i uključen je u redovne školske programe. Međutim, dio učenika prati i nastavu na ukrajinskom. Kako bi djeca zadržala vezu sa svojim jezikom i obrazovanjem, sukladno zamolbi ukrajinske pravobraniteljice za djecu, hrvatska pravobraniteljica za djecu preporučila je učiniti dostupnim Informacijski vodič za djecu i roditelje s mrežnim stranicama i školskim materijalom na engleskom i ukrajinskom jeziku, kojeg je pripremio Ukrajinski parlament. Nastava i na ukrajinskom djeci oduzima veliki dio dana i uzrokuje manjak slobodnog vremena, a gradivo koje uče u hrvatskim školama razlikuje se od onog koje slušaju u online formatu na ukrajinskom. Mnoga djeca nisu uključena u škole te prate samo online nastavu, nadajući se da će se uskoro vratiti kući, premda bi školsko okruženje i izvanškolske aktivnosti te druženje s vršnjacima mogli pomoći u savladavanju emocionalnih poteškoća⁴⁸.

3.3. Pristup socijalnoj skrbi – oblici socijalne pomoći koji se odnose na djecu

Na temelju Odluke Vijeća Europske unije i Odluke Vlade Republike Hrvatske ukrajinskim državljanima odobrena je privremena zaštita koja omogućuje ostvarivanje niza prava koja omogućuju njihovo uključivanje u svakodnevni život u Hrvatskoj.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi, koji je stupio na snagu 15. travnja 2022., proširene su odredbe članka 19. stavka 2. tako da glase: „Stranac pod supsidijarnom zaštitom, azilant i stranac pod privremenom zaštitom”. Raseljenim osobama iz Ukrajine koje su dobile status privremene zaštite pruža se mogućnost ostvarivanja svih naknada i usluga propisanih Zakonom o socijalnoj skrbi, pod uvjetima propisanim zakonom.

⁴⁷ Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2022. godinu, dostupno [ovdje](#)

⁴⁸ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

Obitelji pod privremenom zaštitom imaju pristup sljedećim uslugama socijalne skrbi: prva socijalna usluga, savjetovanje, psihosocijalno savjetovanje, smještaj (sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi) i jednokratna naknada do 460 EUR⁴⁹.

Djetetu bez pratnje centar za socijalnu skrb odmah imenuje posebnog skrbnika radi zaštite dobrobiti djeteta i provedbe daljnjih postupaka prema djetetu bez pratnje. Poseban skrbnik brine o svim pravima i interesima djeteta i zastupa dijete u stvarima za koje je imenovan te poduzima potrebne radnje s ciljem spajanja obitelji⁵⁰.

⁴⁹ RH, Ministarstvo unutarnjih poslova, Hrvatska za Ukrajinu, Socijalna prava i pomoć, dostupno [ovdje](#)

⁵⁰ RH, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Zapošljavanje i socijalna skrb za državljane Ukrajine, dostupno [ovdje](#)

4. Dodatne pravne i praktične barijere i izazovi

4.1. Opći izazovi

Prema informacijama Pravobraniteljice za djecu, povremeno se uočavaju poteškoće u kolektivnom smještaju. Primjerice, obitelji smještene u Gradu mladih u Zagrebu centar za socijalnu skrb i Crveni križ posjećivali su tek povremeno, djeca nisu imala strukturirano slobodno vrijeme ili pomoć pri učenju te ni djeci ni roditeljima nije pružena psihološka podrška. Obitelji smještene u Motelu Plitvice suočavale su se s problemima prometne izoliranosti, nestrukturiranog provođenja vremena, izostanka odgovarajućeg prostora za dječju igru i nedostatka psihosocijalne podrške za majke. Većinu tih problema riješili su Ministarstvo unutarnjih poslova i nadležne institucije nakon preporuke koju je uputila Pravobraniteljica za djecu. Takav oblik smještaja omogućuje međusobnu podršku ljudima u sličnoj situaciji, ali i s druge strane vodi do složenih međusobnih odnosa, pa se u organiziranom smještaju ukazuje potreba za intenzivnijim radom. Također, kolektivni smještaji nisu primjereni djeci s teškoćama u razvoju i s invaliditetom. Pravobraniteljica je dobila saznanja i o slučajevima nasilja u obitelji koje su pojedine organizacije uočile tijekom pružanja pravne i psihosocijalne pomoći te o potrebi premještaja nasilnog roditelja uz pomoć službenika civilne zaštite. Žrtva se zbog jezične barijere, promjene okoline i manjka socijalne mreže teže odlučuje prijaviti nasilje, osobito u privatnom smještaju. Time se onemogućuje i zaštita djetetovih prava i interesa. Stoga je i tu važna podrška prevoditelja i njihova dostupnost tijekom psihološkog savjetovanja ili psihoterapijskog rada⁵¹.

4.2. Izazovi za djecu u višestrukome riziku / nepovoljnijem položaju

Relevantna tijela nisu izvijestila o izazovima u pogledu djece u višestrukome riziku / nepovoljnijem položaju.

⁵¹ RH, Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023.

5. Javne politike na snazi

5.1. Namjenski akcijski plan i/ili integrirane mjere

U Hrvatskoj od 2019. ne postoji nacionalni akcijski plan za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Stoga ne postoji ni akcijski plan za osobe pod privremenom zaštitom.

Međutim, na lokalnoj razini Gradska skupština Grada Zagreba u siječnju 2022. donijela je Akcijski plan Grada Zagreba za integraciju tražitelja međunarodne zaštite i osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za 2022. godinu. U svibnju 2023. Grad Zagreb održao je savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Akcijskom planu Grada Zagreba za provedbu Povelje integrirajućih gradova za 2023. i 2024. godinu. Opći cilj Akcijskog plana je poticanje i provođenje integracije tražitelja međunarodne zaštite, osoba kojima je odobrena međunarodna ili privremena zaštita i stranih radnika/ca koji prebivaju na području Grada Zagreba, u društvo, te doprinos razvoju cjelokupne migracijske politike u Republici Hrvatskoj⁵².

Nadležna ministarstva i nadležne službe donijele su sljedeće odluke, smjernice i upute: Mjere za zaštitu od zaraznih bolesti i sadržaj zdravstvenog pregleda izbjeglica iz Ukrajine koje je Hrvatski zavod za javno zdravstvo izdao 3. ožujka 2022.; Obavijest o pružanju zdravstvene zaštite izbjeglicama iz Ukrajine koje je Ministarstvo zdravstva uputilo ugovornim zdravstvenim ustanovama i ugovornim privatnim ordinacijama i ljekarnama 1. ožujka 2022., uz dopune od 4. ožujka 2022. i 14. ožujka 2022. kojima su proširena prava osoba raseljenih iz Ukrajine; Obavijest o uključivanju djece i učenika izbjeglica iz Ukrajine u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske koju je Ministarstvo znanosti i obrazovanja (u daljnjem tekstu: MZO) 4. ožujka 2022. uputilo svim osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj; Odluka MZO-a o provođenju pripreme nastave iz hrvatskog jezika od 1. travnja 2022.; Obavijest MZO-a od 16. ožujka 2022. o uključivanju djece, raseljenih osoba iz Ukrajine pod privremenom zaštitom u Republici Hrvatskoj u sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske poslana svim vrtićima i osnivačima dječjih vrtića; Obavijest MZO-a od 18. ožujka 2022. o obvezi obavješćavanja nadležnog školskog liječnika o uključivanju učenika u škole; Obavijest

⁵² Grad Zagreb, Nacrt akcijskog plana Grada Zagreba za provedbu Povelje Integrirajućih gradova za 2023. i 2024. godinu, više informacija dostupno je [ovdje](#)

MZO-a osnovnim i srednjim školama od 31. svibnja 2022. o postupcima koji prethode završetku školske godine 2021./2022. i dopis MZO-a od 15. lipnja 2022. o upisu raseljenih osoba iz Ukrajine u srednju školu za školsku godinu 2022./2023.⁵³

5.2. Europsko jamstvo za djecu

U Nacionalnom akcijskom planu za provedbu Preporuke Vijeća EU o uspostavi Europskog jamstva za djecu, među skupinama djece u potrebi navode se djeca pod privremenom zaštitom, kao i raseljena djeca iz Ukrajine. Šest je općih ciljeva Nacionalnog plana s povezanim mjerama: 1. Bolji pristup ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju; 2. Osiguran pristup obrazovanju i podršci za djecu izloženu riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; 3. Osiguran pristup kvalitetnoj prehrani za djecu izloženu riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; 4. Osiguran pristup uslugama zdravstvene skrbi za djecu izloženu riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; 5. Osiguran pristup primjerenom stanovanju za djecu izloženu riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; 6. Bolja dostupnost socijalnih usluga u zajednici djeci izloženoj riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Nacionalni akcijski plan uključuje i okvir djelovanja za zaštitu raseljene djece iz Ukrajine. Vlada je u veljači 2022. imenovala Međuresornu radnu skupinu za provedbu aktivnosti prihvata i zbrinjavanja izbjeglica iz Ukrajine. Međuresorna radna skupina poseban je naglasak stavila na procjenu potreba djece izbjeglica i razvoj mjera za osiguranje njihove registracije, privremenog i/ili trajnog smještaja, uključivanja u odgojno-obrazovni sustav te pružanja zdravstvene i socijalne skrbi, bilo da se radi o tranzitu ili trajnom prihvatu. U suradnji s privatnim sektorom utvrđena je i mogućnost zapošljavanja roditelja/skrbnika kako bi se zadovoljile materijalne potrebe djece izbjeglica i njihova učinkovita integracija u društvo. Nacionalnim akcijskim planom predviđa se i niz aktivnosti u svrhu njihova učinkovitog pristupa kvalitetnom ranom, predškolskom i školskom obrazovanju, aktivnostima u školi i organiziranom odmoru, psihosocijalnoj podršci, uslugama zaštite djece te zdravstvenim uslugama⁵⁴.

Prema UNICEF-ovoj analizi Europskog jamstva za djecu u Hrvatskoj, Hrvatska već ima određene značajke sustava koje treba održavati i jačati, poput univerzalnog pristupa javnom i besplatnom obrazovanju i zdravstvenoj skrbi. Međutim, potrebna su poboljšanja kako bi se prevladale „skrivenne” prepreke koje djeci u potrebi onemogućuju

⁵³ Hrvatski pravni centar, [Nacionalni izvještaj o sustavu azila za 2022. godinu](#), 15.6.2023.

⁵⁴ RH, Nacionalni akcijski plan za provedbu Preporuke Vijeća EU o uspostavi Europskog jamstva za djecu, 2022., dostupan [ovdje](#)

pristup tim uslugama te ojačali sustavi potpore u preostala tri područja koja su trenutačno slabije razvijena: rani i predškolski odgoj i obrazovanje, zdrava prehrana i primjereno stanovanje⁵⁵.

5.3. Proračun

Osim brojnih proračunskih linija namijenjenih djeci u sustavu socijalne skrbi, postoji i jedna proračunska linija namijenjena upravo za potporu učenicima raseljenima iz Ukrajine, u iznosu od 99.542 EUR⁵⁶.

⁵⁵ UNICEF Hrvatska, Dubinska analiza za EU Jamstvo za svako dijete – Hrvatska, ožujak 2022., dostupna [ovdje](#)

⁵⁶ Ministarstvo financija, Državni proračun RH za 2023. godinu, dostupan [ovdje](#)

Prilog 1. – Istraživanje i podaci

Tablica 6. – Istraživanje o iskustvima djece izbjegle iz Ukrajine

Ankete ili istraživačke studije o iskustvima djece izbjegle iz Ukrajine	
Naziv/naslov	
Glavni nalazi	
Istaknite sve nalaze vezano uz rod, dob, invaliditet i različite karakteristike.	
Metodologija (za ankete navedite veličinu uzorka i metodu pribavljanja uzorka)	
Izvor	

Tablica 7. – Istraživanje o iskustvima djece izbjegle iz Ukrajine

Ankete ili istraživačke studije o iskustvima djece izbjegle iz Ukrajine	
Naziv/naslov	
Glavni nalazi	
Istaknite sve nalaze vezano uz rod, dob, invaliditet i različite karakteristike.	
Metodologija (za ankete navedite veličinu uzorka i metodu pribavljanja uzorka)	
Izvor	

Prilog 2. – Obećavajuće prakse

Tablica 8. – Obećavajuća praksa br. 1

Obećavajući program ili praksa usmjereni na pružanje zaštite i podrške raseljenoj djeci koja bježe od rata u Ukrajini	
Naziv/naslov	Očuvanje mentalnog zdravlja i pružanje psihosocijalne podrške djeci i skrbnicima iz Ukrajine u Hrvatskoj
Provedbeno tijelo (tijelo javne vlasti, OCD itd.)	UNICEF Hrvatska, Društvo za psihološku pomoć
Tijelo za financiranje	Zaklada SOLIDARNA – Fond „Solidarno s Ukrajinom”, UNICEF Hrvatska
Referenca	Informacije koje je dostavila Pravobraniteljica za djecu, e-pošta zaprimljena 20.6.2023. Informacije koje je dostavilo Društvo za psihološku pomoć, e-pošta zaprimljena 21.6.2023. Društvo za psihološku pomoć, Projekt podrške djeci i skrbnicima iz Ukrajine u Hrvatskoj, dostupno ovdje UNICEF Hrvatska, Osiguravanje mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške djeci i skrbnicima iz Ukrajine u Hrvatskoj, dostupno ovdje
Datum početka/završetka ili u tijeku	lipanj 2022. – lipanj 2023. (moguće produljenje do kraja 2023.)
Glavna ciljna skupina	djeca, mladi i roditelji/skrbnici, izbjeglice iz Ukrajine koji borave u privremenom smještaju u Hrvatskoj
Opseg (lokalni/regionalni/nacionalni)	Nacionalni: aktivnosti grupnog programa provedene su na području Varaždinske županije, Osječko-baranjske županije, Splitsko-dalmatinske županije, Ličko-senjske županije, Grada Zagreba i Zagrebačke županije; individualno savjetovanje provedeno je online, tako da je usluga dostupna na području cijele RH; programi grupne potpore provedeni su u 23 škole (21 osnovna škola i 2 srednje škole)
Ciljevi i rezultati	Ciljevi: pružanje psihosocijalne podrške djeci i skrbnicima koji borave u Hrvatskoj i pobjegli su iz ratom zahvaćene Ukrajine; jačanje kapaciteta stručnjaka koji rade s izbjeglicama. Rezultati: webinar i letci <ul style="list-style-type: none"> UNICEF Hrvatska, Letak – Otpornost i podrška: Letak za stručnjake koji rade s

	<p>obiteljima izbjeglima iz Ukrajine, travanj 2023., dostupan ovdje</p> <ul style="list-style-type: none"> Letak za roditelje na hrvatskom i ukrajinskom jeziku: Mentalno zdravlje izbjeglica, kratki vodič za roditelje i skrbnike, travanj 2023., dostupan ovdje (na hrvatskom i ukrajinskom jeziku)
Kratak opis	Izravna podrška izbjeglicama pruža se, između ostalog, kroz provedbu grupnih radionica s djecom školske dobi u osnovnim i srednjim školama i kolektivnom smještaju te grupnih radionica za roditelje/skrbnike u kolektivnom smještaju, a sve aktivnosti s djecom i roditeljima/skrbnicima provode se na ukrajinskom jeziku ili uz prijevod.
Istaknite ključne elemente programa ili prakse koji ih čine obećavajućima (održivost, mjerljivi učinak itd.)	<p>Održivost – jačanje kapaciteta stručnjaka koji rade s izbjeglicama, kroz mobilne timove unutar centara za socijalnu skrb i volontere te prevoditelje, edukacije prevoditelja za posredovanje u psihosocijalnom savjetovanju kao i superviziju djelatnika koji rade s izbjeglicama;</p> <p>Mjerljivi učinak – 343 osobe raseljene iz Ukrajine, uključujući 58 odraslih osoba i 283 djece, dobile su pristup podršci za mentalno zdravlje.</p>
Praćenje, evaluacija i uključena tijela	Podaci iz evaluacija provedenih sa sudionicima još nisu obrađeni.

Tablica 9. – Obećavajuća praksa br. 2

Obećavajući program ili praksa usmjereni na pružanje zaštite i podrške raseljenoj djeci koja bježe od rata u Ukrajini	
Naziv/naslov	FICE Hrvatska za Ukrajinu
Provedbeno tijelo (tijelo javne vlasti, OCD itd.)	FICE Hrvatska, uz potporu Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike te Centra za socijalnu skrb Samobor
Tijelo za financiranje	Zaklada SOLIDARNA – Fond „Solidarno s Ukrajinom”
Referenca	FICE Hrvatska, Centar za podršku zajednicama, stručnjacima, obitelji, mladima i djeci za kvalitetniji i cjelovitiji život, Održana posljednja aktivnost projekta “FICE Hrvatska za Ukrajinu” ; Priručnik za rad s djecom iz alternativne skrbi iz Ukrajine

Datum početka/završetka ili u tijeku	svibanj 2022. – svibanj 2023.
Glavna ciljna skupina	djeca iz Ukrajine bez odgovarajuće roditeljske skrbi
Opseg (lokalni/regionalni/nacionalni)	Nacionalni: Sveta Nedelja, Split, Selce, Rastoke
Ciljevi i rezultati	Cilj ovog programa je pozitivno utjecati na dobrobit djece i olakšati prilagodbu na život u Hrvatskoj kroz rad i tehnike psihosocijalne podrške, kao i aktivnosti koje uključuju putovanja i grupne aktivnosti s ciljem integracije i očuvanja identiteta.
Kratak opis	Projekt je uključivao organizaciju aktivnosti za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi iz Ukrajine smještenu u Svetoj Nedelji, integraciju i provedbu aktivnosti zajedno s lokalnom djecom bez odgovarajuće roditeljske skrbi, suradnju s Centrom za pružanje usluga u zajednici „Izvor” Selce te integraciju i provedbu aktivnosti zajedno s djecom iz Ukrajine koja su smještena u domu u Splitu s ciljem očuvanja vlastitog nacionalnog identiteta te upoznavanje Hrvatske, upoznavanja kulturnih običaja te socijalizacije i prilagodbe na život u Hrvatskoj. Tijekom tih aktivnosti nastojalo se doprinijeti lakšoj prilagodbi i integraciji djece iz alternativne skrbi iz Ukrajine u Hrvatsku kroz nekoliko elemenata koji su provučeni kroz sve navedene aktivnosti: kroz rad na sadržajima vezano uz prorađu neugodnih emocija vezano uz rat u Ukrajini, rad na integraciji kroz socijalizaciju, upoznavanje s drugom djecom iz alternativne skrbi i drugom djecom iz Ukrajine smještenom u Hrvatskoj radi lakše integracije te kroz pružanje zabavnih sadržaja radi rasterećenja i oslobađanje od stresa.
Istaknite ključne elemente programa ili prakse koji ih čine obećavajućima (održivost, mjerljivi učinak itd.)	Održivost – kroz jačanje grupne kohezije djece iz Ukrajine, povezivanje djece međusobno, s odgajateljima, ali i s voditeljima i volonterima
Praćenje, evaluacija i uključena tijela	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike te Centar za socijalnu skrb Samobor